

Oljuvinnan er ein kreppa

Tá ið føroyingar fara undir at bora eftir olju, kann samfelagið koma í eina eins stóra kreppu, og landið var í frá 1989 til 1994. Hetta stendur at lesa í Caragata-álitinum, sum to eisini visir á nakrar møguleikar at byrgja upp fyri, so kreppan ikki verður ov stór

LEIF LAADAL

So lógð tað ljóðar, kann oljuvinnan hava við sær, at eitt samfelag, sum fer undir hesa vinnu, kann koma í eina buskaparlíga kreppu.

Caragata-álitinum stendur, at finna føroyngar olju, sum loysir seg at útvinna, so kann oljuvinnan gerast ein enn stórri buskaparlígr hvøkkur, enn buskaparkreppan 1989 til 1994 var – to tað er hevigein.

Alt endar í oljuvinnuni

Kreppan, sum álitid tosar um, er eitt slag av vælferðarkreppu. Tað, sum hendir er, at framleiðslan hækkar, og harvið hækkar

vælfærdarstigið. Hetta hevur við sær, at folk fara at hava meiri pening um hendri, og tað hevur síðani við sær, at privata nýtislan hækkar. Tá ið privata nýtislan hækkar, eisini eftirspurningurin eftir arbeiðsmegi, og vantandi arbeiðsmegi fer so lommar at hækka. Infláttionin kemur so krupandi við fullari ferð.

Caragata-álitid mælar til, at almenni oljuvinnur skal í grunn, men ein partur av vevrskotinum hjá tí einkulta skal eisini sparast upp. Álitid tosar um eitt slag tvungnari uppsparing – to ikki av sama slag, sum føroyngar upplvdu tað í 80-árunum, men eina uppsparing, sum stendur í navninum hjá tí einkulta lentakarum og á konto í einum privatum stovni.

Álitid tosar eisini um, at oljuvinnan fer at draga stóra partar av allari arbeiðsmegi til sín, serliga innan skipasmjóður og handverksfrítøkur. Hetta hevur við sær, at havnaáðurin ikki fær eina góð hvøkkur, og hann hevur í dag. Álitid sigur tað, at havnaáðurin hevði megnað at hildið niverandi framleiðslu upp, men heldur ikki meira.

Alt verður týrari

Tað hevur vist seg, at lond,

Hvor skuldi trúð tí, at ein stór oljuvinnu við Føroyar kann gerast eitt slag av kreppu, sum er eins ramandi og buskaparkreppan var tað fyrst í 90-árunum

sum fara undir at útvinna olju, koma í hetta slag av kreppu ella – fáa ein stórri buskaparlígr hvøkkur, sum tað stendur í álitinum. Ein av hvøvdorsökunum til, at samfelagið verður týrari at útvinna olju, er tað, at vevrskotid á teimum leypandi postunum verður minni. Orsøkin til, at vevrskotid á hesum postum verður minni, tað ið føroyngar fara undir at útvinna olju, er tað, at dyr olju framleiðslu og nýtislu verður hækkað. Infláttionin almikið. Bytsflúttid hevði versnað, og kappingarkrøddi hjá sørum vinnu enn olju hevði versnað. Serliga oljuvinnu á hvøvdum minnað, tí hon hevði havt ringt við at fingið fólk og finging.

Loysnin

Í álitinum stendur to eitt sindur um, hvussu føroy-

Norðurlondum tørvar nýggj mál

– Norðurlenska samstarvinsmál tøvur eina saltvatnsinnsprenning ávegis inn í eitt nýtt artusund. Eg haldi, at hon má koma ur úttróð. Soleiðis segði Hogni Hoydal, landsstýrismaður við norðurlandamál, á norðurlandarósfundi í Stokkholmi

Hogni Hoydal mælti til eina nýggja dimensjon í norðurlandsamstarvinum, tað hann hevði orðið á norðurlandarósfundinum, sum er í Stokkholmi um dagarnar

Mótt Kalmar

nærumhvørvissamstarvið. Umframt at fevna um baltisku londini, Russland, Arktis og Barentsokioð og ur nærumhvørvioð eisini at fevna um nærumhvørvioð í úttróð. Hetland, Ork-noyggjar, Hebralarinar, Skotland og ókin við kanadisku vevsturtróðina New Foundland, Nova Scotia og Nunavut.

Styrkir støðuna

Føroyski norðurlandarósbarrin heldur seg sigga fleiri orsakir til tess at viðka samstarvið. Norðurlandsamstarvið egur at taka støði í øllum Norðurlöndum. Eitt viðkað samstarv, sum eisini styrkir seg vevstur og strekkir fer at styrkið um

norðurlensku støðuna í heiminum.

Higartil hevur norðurlenski nærumhvørvissamstarvið verið alíkt menningarglyp. Tað kann vera neyðigt, segði Hogni Hoydal. Men tað kann eisini konservera norðurlensku vevrinum. Nærumhvørvissamstarvið má eisini hava sum útgangsstøði at læra um okkara egnu nærumhvørv, helt hann.

Reint umhvørv og burðardýgd er hvøvdorsavbjóðing framfætr, og norðurlönd hava vist seg sum undangangulönd á tí okinum.

Fyri londini í úttróð, sum liva beinleiðis av havsins tilfeingi, er tað alneyðigt at draga nærumhvørvioð í stóra Atlantshavinum upp í samstarvið. Havumhvørvioð kann ikki verjast og ein burðardýgd menning er óhugsandi, um gentilvirkni burttkast og tungmalnur verða leidd á sjogv av okkara grannum, segði Hogni Hoydal.

ES bjóðar av

Denmark hevur framfætr formansskapin í Norðurlandarósfundi. Tað hevur

sett norðurlensku vælferðarskipanin sum hvøvdesevni.

Tað er væl raðfest. Her liggur ein avbjóðing í hesum arbandráð. Í hesari avbjóðing haldi eg, at skandinavisku londini kunna læra av royndunum hjá okkum í úttróð, segði Hogni Hoydal.

ES verður eisini ein stór avbjóðing hjá Norðurlöndum framfætr – bæði hjá ímalöndunum, og ikki minst teimum, sum standa úttanfyri.

Hogni Hoydal vildi í hesum samanhangi á, at hjá löndunum úttan limskap hevur tað tyding, at norðurlenska samstarvið eisini kann brúkast til at forða fyri, at ES úttökar möguleikarnar hjá smásamfeløgum, ið eru bundin av nátturlifeinginum.

Fyri okkum hevur tað tyding, at ES sameiningin ikki merkir, at arbeiðsmarknaðar, umhvørvioð og vælferðarpolitikkurin verður styrdur í fyrsta lagi av ES-löndum og í øðrum lagi av norðurlenskum löndum og norðurlenskum samstarvi, segði Hogni Hoydal.

Aftur nýggj læknahöli

Ein lítil mánaður er gingin, síðan tveir kommunulæknar fluttu inn í nýggj læknahöli í Havn, og nú standa nýggj læknahöli aftur á dagsskránni fyri býráðfólk í Havn.

Býráðið asannar, at kommunan er vaksin so nógv, at tøvur er á at fáa tann nýggjandi kommunulæknahöli.

Tveir kommunulæknar vóru í husinum hjá Havnar Sjúkrakassa í Magnus Heimssonartrøtt, og annar terra flutti í nýggj höli í Gundadali. Skulu holi í sjúkrakassabygginginum framfyri verða læknahöli, má stór umvæling gerast, og lífta setast upp. Tað arbeiðið er alt metið at kosta 1,5 mio. kronur.

Tað heldur sosiala nevnd ikki loysa seg, og hon mælar til at soga legumálið í sjúkrakassanum upp og bygga nýggj höli til tveir læknar. Umstoyting í býráðinum, ein minniluti í sosiala nevnd, Elm Lindenskov og Ingi Mohr, og kommunulæknarnir mæla til, at hesi nýggj holi í Gundadali eisini, men ein minniluti í sosiala nevnd, Katrin Dahl, mælar til at bygga í vevsturinum.

Fíggarnevndin hevur somu støðu sum umstoyting og tyding.

Málið kemur fyri á býráðsfundi í kvøld.

Skannarin fyri býráðið

Ingi Mohr, býráðslimur í Havn, gevst ikki so Hoast býrabotsmaðurin og figgarnevndin í kommununi hava sagt, at tað er ein landspuggva at útgeva Landsjúkrakassanum ein skannarin, so hevur Ingi Mohr krævt hetta málið fyri vevrið.

Landsjúkrakassið hevur skannarin, sum brúktur verður til at skanna beinagrindina fyri avkalking, til leigu, og tað ein vevrløknir í Landsjúkrakassanum trøin fram í sjovvarpinum fyri einum mánaði síðan og harnast um, at mótugt var at senda skannarin av löndunum aftur. Tí sjúkrakassið ikki hevði ráð at gjalda fyri hann, var Ingi Mohr kvivur og sókti figgarnevndina um at gjalda tær 500.000 kronurnar, sum skannarin kostar.

Tað hevur annars verið frammi, at insavning fer fram til frama fyri hesum skannara.

Føroyar skulu hava fullan limskap

Til vit hava fingið fullveldi, lutaka vit undir givnum fótreytum. Og tað er óheppið, um sjálvstýrandi londini bert skulu hava ein felags stýrslim í framfætr norðurlenskum samstarvi, heldur Signar á Brnuni

INGI RASMUSSEN

Tað er sera gott, at sjálvstýrandi londini lutaka í norðurlensku samstarvinum innan mentan, og at londini fáa fullgøða umboðan í norðurlensku stovnum. Men skipanin við, at tvey tvey sjálvstýrandi londini hava ein felags stýrslim er ikki nóktandi. Tað segði Signar á Brnuni, landsstýrismaður

við undrivsingar- og mentanum, í sínum framleika á Norðurlandarósfundi í Stokkholmi tyssdagin.

Ein áttan er lógð fyri norðurlenskan mentanarpolitikk um artusundarskúll. Hetta hevur stóran tyding, fyri sjálvstýrandi londini, vistir Signar á Brnuni á.

Men hann helt tað ikki samsvara við áttanina, at sjálvstýrandi londini bert skulu hava ein felags stýrslim.

Eg skal minna á, at tað í strategiskjalnum verður fórt fram, at tað hevur tyding, at tvey smærri londini lutaka og søkja sær styrk í norðurlensku mentanarsamstarvinum. Tey umboð mentanarligu munir, sum eru millum harnasteinarnar í viðbundna og mótmenntu norðurlenska samleikans. Tað verður einta sagt, at úttan virkna leiklutan hjá sjálvstýrandi löndunum, er norðurlandsamstarvið

Signar á Brnuni talaði sak sjálvstýrandi landa innan mentan á Norðurlandarósfundinum í Stokkholmi

menaleyst, segði Signar á Brnuni.

Ta Signar á Brnuni hevði orðið nýtt hann eisini høvi

at takka fyri, at peningur verður settur av í ár 2000

Hevur tú eina goða søgu?

Dimmalætting hevur fleiri heimildarfólk kring landið sum tegu taka móti típsum frá lesarunum. Hevur tú eina goða søgu, sum ónnur áttu at fingið kunnleika til? Hevur tú hugsur um okkurt, sum áttu at komið fram? Ella er tu sjálf(ur) í ferð við okkurt spennandi?

So hevur tu møguleika at vendi tær til eitt av heimildarfólku okkara. Tey eru hesi:

- Vágvog: Jákup Sam Laiterßen, Sørvágur, tlf. 654444.
- Eysturoy: Ingó Magnús Jacobsen, Strengur, tlf. 449104.
- Suduroy: Jóhannes S. Hansen, Saltangará, tlf. 447864.
- Sigmundur Olsen, Porken, tlf. 374921.
- Bergur Stórhamar, Tingsvígvágur, tlf. 371795.
- Anita Kostián Petersen, Viðarótt, tlf. 451054.
- Simun á Hovdølum, Klaksvík, tlf. 214149.
- Ingunn Simonsen, Skopun, tlf. 461782.

Sandoy: